

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

M. Vitruvii ... De architectura libri decem

**Vitruvius
Frontinus, Sextus Iulius**

Argentorati, 1543

"Delphicus Apollo Socratem"

[urn:nbn:de:bsz:31-128539](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128539)

M. VITRUVII
DE ARCHITECTURA,
LIBER TERTIVS.

Socrates
sapientiss.

DELPHICVS APOLLO SOCRATEM omnium sapientissimū Pythia responsis est professus. Is autem memoratur prudenter doctissimeq; dixisse, oportuisse hominum pectora fenestrata & aperta esse, uti non occultos haberent sensus sed patentes ad considerandum. Vtinam uero rerum natura sententiam eius secuta, explicata & apparentia ea constituisset. Si enim ita fuisset, non solum laudes aut uitia animorum ad manum aspicerentur, sed etiam disciplinarum scientiæ sub oculorum consideratione subiectæ, non incertis iudicijs probarentur, sed & doctis & scientibus auctoritas egregia & stabilis adderetur. Igitur quoniam hæc non ita, sed uti natura rerum uoluit, sunt constituta, non efficitur ut possint homines obscuratis sub pectoribus ingenijs, scientias artificiorum penitus latentes, quemadmodum sint iudicare. Ipsi autem artifices, etiam si polliceantur suam prudentiam, si non pecunia sint copiosi, seu uetustate officinarum habuerint noticiam, aut etiam gratia & forensi eloquentia nō fuerint præditi, pro industria studiorum auctoritates non possunt habere, ut eis, quod profitentur, sci re, id credatur. Maxime autē id animaduertere possumus ab antiquis statuarijs & pictoribus, quod ex his qui dignitatis notas & commendationis gratiam habuerunt, æterna memoria ad posteritatem sunt permanentes, uti Myron, Polycletus, Phidias, Lysippus, ceteriq; qui nobilitate arte sunt consecuti. Namq; ut ciuitatibus magnis aut regibus aut ciuibus nobilibus opera fecerunt: ita id sunt adepti. At qui non minore studio & ingenio solertiq; fuerunt, ignobilibus et humili fortuna ciuibus nō minus egregie perfecta fecerunt opera, nullam memoriam sunt assecuti, quod hi non ab industria neq; artis solertia, sed à felicitate fuerunt deserti, ut Hellas Atheniēsis, Chio Corinthius. Myagrus Phocæus, Pharax Ephesius, Bedas Aristomelas Bizantijs, etiamq; alij plures. Nō minus item pictores, uti Aristomelas.

Myron.

Polycletus

Phidias.

Lysippus

Hellas

Chion.

Myagrus

Phocæus.

Pharax.

Bedas.

Aristomelas

nes.

nes.

nes Thasius, Polyces, Atramitenus, Nicomachus, ceteriq; quos neq; Polyces.
 industria, neq; artis studiū, neq; solertia defecit, sed aut rei familiaris exi- Nicoma-
 guitas, aut imbecillitas fortuna, seu in ambitione certationis contrario- chus.
 rum superatio, obstitit eorum dignitati. Nec tamen est admirandum, si
 propter ignorantiam artis uirtutes obscurantur, sed maxime indignan-
 dum, cum etiam sepe blandiatur gratia conuiuorum à ueris iudicijs ad
 falsam probationem, ergo (uti Socrati placuit) si ita sensus & sententiae
 scientiaq; disciplinis auctae, perspicuae & perlucidae fuissent, non gratia
 neq; ambitio ualeret, sed si qui ueris certisq; laboribus doctrinarum, per-
 uenissent ad scientiam summam, eis ultro opera traderentur. Quoniam
 autem ea non sunt illustria neq; apparentia in aspectu, ut putamus oportu-
 iusse, & animaduerto potius indoctos quàm doctos gratia superare,
 non esse certandum iudicās cum indoctis, ambitione potius his præceptis
 editis ostendam nostrae scientiae uirtutem. Itaq; Imperator in primo uo-
 lumine tibi de arte, & quas habeat ea uirtutes, quibusq; disciplinis oport-
 teat esse auctum architectum exposui, & subieci causas, quid ita earum
 oporteat eum esse peritum, rationesq; summae architecturae partitione
 distribui, finitionibusq; terminaui. Deinde, quod erat primū & necessa-
 rium, de moenibus, quemadmodum eligantur loci salubres ratiocinationi-
 bus explicui, uentiq; qui sint & è quibus regionibus singuli spirent, de for-
 mationibus grammicis ostendi, platearumq; & uicorum, uti emendatae fi-
 ant, distributiones in moenibus docui, & ita finitionem primo uolumine
 constitui. Item in secundo de materia quas habeat in operibus utilitates, et
 quibus uirtutibus è natura rerum est cōparata, peregi. Nunc in tertio de
 aediorum immortalium aedibus sacris dicam, & uti oporteat perscriptas
 esse exponam.

DE SACRARVM AEDIVM COMPOSITIONE

& symmetrijs et corporis humani mensura. ACP. I.

AEDIVM compositio constat ex symmetria, cuius rationem di-
 ligentissime architecti tenere debent. Ea autem pariter à propor-
 tione, quae graece ἀνολογία dicitur. Proportio est ratio partis mem-
 brorum in omni opere totiusq; commodulatio, ex qua ratio efficitur sym-
 metria.

I s. metria.